OIKEUSMINISTERIÖ

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeusyksikkö
LsN Heini Färkkilä

8.11.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Työkanava Oy nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 198/2021 vp)

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Työkanava Oy nimisestä osakeyhtiöstä.

Oikeusministeriö on antanut esityksen valmisteluvaiheessa siitä lausunnon, jossa esitetyt huomiot on jatkovalmistelussa kiitettävästi otettu huomioon. Oikeusministeriö esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Yhtiön tehtävät

Oikeusministeriö kiinnitti aiemmassa lausunnossaan huomiota muun muassa osakeyhtiölain-säädännön kanssa päällekkäiseen ja osakeyhtiölain suhteen epäselvään sääntelyyn. Tätä päällekkäistä sääntelyä on esityksen jatkovalmistelussa vähennetty.

Yhtiön tehtäviä on myös jatkovalmistelussa täsmennetty ja rajattu siten, ettei yhtiön toiminnassa olisi kyse perustuslain 124 §:n tarkoittamalla tavalla julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Keskeistä on, että viranomainen osoittaa työttömät työnhakijat yhtiölle ja arvioi, täyttävätkö työttömät työnhakijat lain 4 §:n 1 momentissa säädetyt kriteerit. Sinänsä asianmukaisempaa olisi säätää viranomaisen toiminnasta ja työnhakijoita koskevista edellytyksistä muussa kuin osakeyhtiötä koskevassa laissa.

Työkanava Oy:llä olisi jossain määrin päätösvaltaa valita työntekijänsä niiden työnhakijoiden joukosta, joita työ- ja elinkeinotoimisto ehdottaa yhtiön palvelukseen. Tätä ei kuitenkaan ole pidettävä julkisena hallintotehtävänä. Selvää on, että yhtiön toiminnassa on otettava huomioon, että yhtiötä työnantajana sitovat muun muassa yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain säännökset.

Koska yhtiö ei käyttäisi julkista valtaa tai hoitaisi julkista hallintotehtävää, yhtiöön eivät soveltuisi hallinnon yleislait, kuten viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki.

Kielelliset oikeudet

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Ehdotetussa laissa ei säädettäisi yhtiön kielellisistä oikeuksista. Koska Työkanava Oy ei ole viranomainen eikä se hoitaisi julkisia hallintotehtäviä, kielilaki ja saamen kielilaki eivät tulisi sen toimintaan lähtökohtaisesti sovellettaviksi.

Työkanava Oy:n kielelliset velvollisuudet määräytyisivät kielilain 24 §:n ja saamen kielilian 17 §:n mukaan, joissa säädetään valtion yhtiön kielellisistä velvollisuuksista. Näiden pykälien soveltamisessa noudatetaan suhteellisuutta, jossa on huomioitava toisaalta yhtiön toiminnan merkittävyys kansalaisen näkökulmasta katsottuna, ja toisaalta mitä yhtiöltä voidaan kohtuudella vaatia. Oikeusministeriö toteaa, että yhtiön kielellisten velvollisuuksien voidaan katsoa jäävän osittain epäselviksi ja vaillinaisiksi. Yhtiön kielellinen palveluvelvollisuus jää riippuvaiseksi siitä, miten merkittävästä palvelusta yksityisille sen toiminnassa on kyse ja siitä, minkä kielisillä paikkakunnilla yhtiö toimisi. Laki ei siten turvaa yksilön kielellisiä oikeuksia vastaavalla tavalla, kuin jos saman palvelun tuottaisi viranomainen.

Oikeusministeriö pitää myönteisenä, että esityksen vaikutusarvioinnissa on kiinnitetty huomiota erityisryhmien tarpeisiin työpaikkojen hankinnassa sekä tarpeeseen saada työpaikkoja myös esimerkiksi ruotsin ja saamen kieltä puhuville osatyökykyisille ja viittomakielisille.

Henkilötietojen suoja

Esityksessä on tunnistettu, että henkilötietojen suojaan sovelletaan yleistä tietosuoja-asetusta, eikä säännösehdotuksiin sinänsä ole henkilötietojen käsittelyn osalta huomautettavaa. Esityksestä tulisi ministeriön näkemykseen kuitenkin käydä selvästi ilmi henkilötietojen käsittelyn tarkempi soveltamisala ja sääntelykehikko. Vaikka esityksen tarkoituksena ei ole antaa uutta kansallista erityissääntelyä henkilötietojen käsittelystä, esityksissä tulisi kuitenkin tehdä selkoa erityisesti, mihin henkilötietojen käsittely perustuu (käsittelyn lainmukaisuus) ja kuka tai ketkä vastaavat henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä velvollisuuksista tietosuoja-asetuksessa säädetyllä tavalla.

Oikeusministeriö toteaa, ettei esityksestä käy selvästi ilmi, miltä osin työ- ja elinkeinotoimiston ja yhtiön henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin yleistä tietosuoja-asetusta, asetusta täydentävää ja täsmentävää kansallista tietosuojalakia ja muuta kansallista erityissääntelyä, kuten yksityisyyden suojasta työelämässä annettua lakia tai julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia (esimerkiksi sovellettaisiinko tietojen luovuttamiseen yhtiölle työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 6 §:ää suostumuksesta tietojen luovuttamiseen työnantajalle). Näin ollen esityksen valossa jää epäselväksi myös työ- ja elinkeinoministeriön ja Työkanava Oy:n henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste sekä se, toimisivatko nämä tietosuoja-asetuksen tarkoittamina rekisterinpitäjinä. Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietojen käsittely on sallittua vain, jos käsittelylle on jokin 6 artiklassa tarkoitettu käsittelyperuste (erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta edellytetään lisäksi 9(2) artiklan käsittelyperustetta). Vastaavasti on tärkeää, niin rekisteröityjen oikeuksien kuin rekisterinpitäjille säädettyjen vastuiden ja velvoitteiden kannalta, ettei rekisterinpitäjästä jää epäselvyyttä.